Град Нови Сад
Градска управа за здравство

И З В Е Ш Т А Ј

О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА
ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ ЗА 2025. ГОДИНУ

УВОД

Комисија за превенцију болести зависности, као стручно саветодавно радно тело Градског већа Града Новог Сада, образована је Решењем Градског већа ("Службени лист Града Новог Сада", број 21/24), чиме је настављен рад Комисије за превенцију болести зависности.

На основу Правилника о начину и поступку доделе средстава из буџета Града Новог Сада за пројекте и програме из области здравства ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 9/12, 3/14, 27/14, 9/19, 40/21 и 15/24), а на предлог Комисије за превенцију болести зависности, Градско веће Града Новог Сада донело је Програм превенције болести зависности за 2025. годину бр. 15/25, 35/25 и 58/25).

Програмом су утврђене активности, које су реализоване у 2025. години путем пројеката, у циљу континуиране превенције болести зависности на територији Града Новог Сада, промовисања живота без дрога, алкохола и патолошког коцкања и спречавања њихових коришћења.

Одлуком о буџету Града Новог Сада за 2025. годину („Службени лист Града Новог Сада“, број 15/25, 35/25 и 58/25) за реализацију Програма опредељена су средства у износу од 2.500.000,00 динара за здравствене установе и 1.000.000,00 за удружења, задужбине и фондације.

Правилником је утврђено да се избор пројеката, којима се реализује Програм, врши путем јавног конкурса, који се расписује посебно за здравствене установе чији је оснивач Република Србија или Аутономна Покрајина Војводина и чије је седиште на територији Града Новог Сада, а посебно за удружења, задужбине и фондације чије је седиште на територији Града Новог Сада и чији циљеви оснивања доприносе реализацији Програма превенције болести зависности.

Конкурс, уз сагласност Градоначелника, расписује Комисија за превенцију болести зависности, најмање једном годишње, у зависности од средстава обезбеђених у буџету Града за ову намену, а објављује се у „Службеном листу Града Новог Сада“ и на званичној интернет презентацији Града Новог Сада.

У току 2025. године Комисија за превенцију болести зависности је расписала:

- ✓ Јавни конкурс за доделу средстава из буџета Града Новог Сада за реализацију пројеката превенције болести зависности за 2025. годину које реализују здравствене установе, и
- ✓ Јавни конкурс за доделу средстава из буџета Града Новог Сада за реализацију пројеката превенције болести зависности за 2025. годину које реализују удружења, задужбине и фондације.

ПРОЈЕКТИ ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ ЗА 2025. ГОДИНУ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈУ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

Јавни конкурс за доделу средстава из буџета Града Новог Сада за реализацију пројеката превенције болести зависности за 2025. годину које реализују здравствене установе био је намењен за финансирање:

1) пројеката промоције здравих стилова живота без патолошког коцкања, употребе дрога и алкохола
2) пројеката едукације о штетном утицају патолошког коцкања, употребе дрога и алкохола и превентивним мерама
3) пројеката превенције рецидива, штетних последица патолошког коцкања, коришћења дроге и алкохола и смањења штете

Закључком Градоначелника Града Новог Сада утврђено је **3** пројекта превенције болести зависности које реализују здравствене установе и то:

1) У циљу превенције развоја патолошког коцкања код младих, Клинички центар Војводине имао је пројекат под називом: „Превенција развоја патолошког коцкања деце школског узраста и младих едукацијом запослених у образовању“. Циљна група овог пројекта биле су особе запослене у образовању (професори средњих школа, као и сарадници-психолози, педагози), који у делокругу свог рада свакодневно долазе у контакт са особама код којих је дошло до развоја или спадају у ризичну групу за развој патолошког коцкања. У овој фази израђен је социодемографски упитник и дефинисан је GDIT (Gambling Disorder Identification Test). Овај тест је кључни инструмент намењен раном препознавању патолошког коцкања код адолесцената.

Материјал је дистрибуиран у две средње школе у Новом Саду:

- ✓ Економску школу „Светозар Милетић“
- ✓ Електротехничку школу „Михајло Пупин“

И развијене су четири специјализоване презентације:

- „Патолошко коцкање код адолесцената“
- „Анализа резултата истраживања“
- „Приказ научних радова о адолесценцији и патолошком коцкању – ретроспектива“
- „Личност зависника од коцке“

Одржана је интерактивна радионица за преко 90 професора, педагога и психолога Економске школе „Светозар Милетић“. Фокус је био на практичним методама препознавања проблема и адекватном реаговању. Учесници су исказали висок ниво задовољства, а евалуација је показала значајно повећање њиховог стручног знања.

За реализацију овог пројекта из буџета Града Новог Сада пренето је и укупно утрошено 483.771,22 динара.

GDIT Gambling Disorder Identification Test

Zahvaljujemo što ste odgovorili što je moguće tačnije i iskrenije, odabirajući pravi odgovor za vas.

☐ Muški ☐ Ženski Godine _____

1. Koliko često kockate?	Nikada ☐	Mesečno ili manje ☐	2-4 puta mesečno ☐	2-4 puta sedmično ☐	4 ili više puta sedmično ☐	Svakodnevno ☐	Više puta tokom dana ☐
2. Koliko vremena dnevno kockate?	Nikad ☐	Manje od 1 sata ☐	1-2 sata ☐	3-4 sata ☐	5-6 sati ☐	7-9 sati ☐	10-24 sati ☐
3. Koliko vremena dnevno mislite na aktivnosti vezane za kockanje?	Nikad ☐	Manje od 1 sata ☐	1-2 sata ☐	3-4 sata ☐	5-6 sati ☐	7-9 sati ☐	10-24 sati ☐
4. U poslednjih godinu dana, koliko često ste pokušli da kontrolišete ili prekinete kockanje?	Nikad ☐	Manje od 1x mesečno ☐	Mesečno ☐	Sedmično ☐	(Skoro) svakodnevno ☐		
5. U poslednih godinu dana, koliko često ste se vraćali da povratite novac koji ste izgubli kockajući?	Nikad ☐	Manje od 1x mesečno ☐	Mesečno ☐	Sedmično ☐	(Skoro) svakodnevno ☐		
6. Koliko često ste, u poslednjih 12 meseci, kockali više nego što ste planirali (učestalije, duže vremena, veće sume novca)?	Nikad ☐	Manje od 1x mesečno ☐	Mesečno ☐	Sedmično ☐	(Skoro) svakodnevno ☐		
7. U poslednjih 12 meseci, koliko često ste lagali druge o svom kockanju?	Nikad ☐	Manje od 1x mesečno ☐	Mesečno ☐	Sedmično ☐	(Skoro) svakodnevno ☐		
8. U poslednjih 12 meseci, koliko često ste pozajmili novac ili prodali neke stvari uzimajući novac za kockanje?	Nikad ☐	Manje od 1x mesečno ☐	Mesečno ☐	Sedmično ☐	(Skoro) svakodnevno ☐		
9. U poslednjih 12 meseci, koliko često ste kockali da biste izbegli problem/e ili da biste se oslobodili negativnih osećanja?	Nikad ☐	Manje od 1x mesečno ☐	Mesečno ☐	Sedmično ☐	(Skoro) svakodnevno ☐		
10. U poslednjih 12 meseci, koliko često se povećavali uloge da biste imali isti ili sličan osećaj uzbuđenosti kao ranije?	Nikad ☐	Manje od 1x mesečno ☐	Mesečno ☐	Sedmično ☐	(Skoro) svakodnevno ☐		
11. Da li ste Vi ili Vama neko blizak imao finansijske probleme usled Vašeg kockanja?	Ne ☐	Da, ali ne prošle godine ☐	Da, u toku prošle godine ☐				
12. Da li je Vaše kockanje pogoršalo vaše mentalno zdravlje?	Ne ☐	Da, ali ne prošle godine ☐	Da, u toku prošle godine ☐				
13. Da li ste, usled Vašeg kockanja, imali ozbiljnijih problema u odnosima sa Vama bliskim osobama?	Ne ☐	Da, ali ne prošle godine ☐	Da, u toku prošle godine ☐				
14. Da li ste, usled Vašeg kockanja, imali ozbiljnijih problema na poslu ili školi?	Ne ☐	Da, ali ne prošle godine ☐	Da, u toku prošle godine ☐				

Nastavak na sledećoj strani

© 2021 Olof Molander | Anne H Berman. Karolinska Institutet, Stokholm, Švedska. Saradnici na srpskoj verziji GDIT-a: Radan Perić, Isidora Vujčić, Bojana Dunjić-Kostić, Olivera Sbutega Filipović, Milica Čkautović. Kontakt: olof.molander@ki.se. GDIT je otvoreno dostupan za istraživanja i kliničke studije (isključujući komercijalnu upotrebu) i može se besplatno koristiti. gditscale.com.

Dodatak: Tipovi kockanja

Pokušajte da u prethodnih mesec dana što preciznije procenite Koliko ste novca potrošili na kockanje?

Koliko ste novca **zaradili** prošli mesec?	
Koliko ste novca ukupno **uplatili** na klađenje u prethodnih mesec dana?	
Koliko ste novca, u toku prethodnih mesec dana, **osvojili** kockajući?	
Koliko ste novca **izgubili** kockajući prethodnih mesec dana?	

Ako su neke posledice dovele do negativnih posledica za vas, Molimo Vas označite koje se odnose na Vas.

	Slot mašine	Poker	Kazino	Sportsko klađenje	Klađenje na trke	Bingo	Loto	Instant lutrija	Drugi tipovi kockanja
Internet/ online	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
U objektima kockanja	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

PRIMERI KOCKARSKIH IGARA

Slot mašine	Poker	Kazino - kartaške igre	Sportsko klađenje	Klađenje na trke
Slot aparati Poker aparati Bilo koji drugi oblik kockanja u kojem fizička ili virtuelna mašina brzo prikazuje rezultate i prima nove oklade.	Texas hold'em Bilo koja druga kartaška igra koja se igra protiv drugih igrača (ne kompjutera).	Rulet Black Jack Bilo koja druga kazino igra.	Klađenje na sportske događaje Klađenje na sportske događaje tokom trajanja utakmice (live bet) Klađenje na eSports Klađenje na Fantasy sportove Klađenje na druge rezultate (izbori...)	Trke konja Trke pasa

Bingo	Lutrija	Instant lutrija	Drugi tipovi kockanja
Klađenje na bilo koju formu izvlačenja kuglica/loptica	Bingo Loto Tombola	Grebalice	Televizijske igre pogađanja Sumnjive finansijske aktivnosti Nešto specifično _____ _____

© 2021 Olof Molander | Anne H Berman. Karolinska Institutet, Stokholm, Švedska. Saradnici na srpskoj verziji GDIT-a: Radan Perić, Isidora Vujčić, Bojana Dunjić-Kostić, Olivera Sbutega-Filipović, Milica Čkautović. Kontakt: olof.molander@ki.se. GDIT je otvoreno dostupan za istraživanja i kliničke studije (isključujući komercijalnu upotrebu) i može se besplatno koristiti. gditscale.com.

2) У циљу повећања свести и знања младих, зависника и опште популације о штетном утицају дрога, превентивним мерама и могућностима лечења, реализован је пројекат Института за јавно здравље Војводине „ПАС нису за нас у 2025. години – 9. део“.

Пројекат се састојао од више активности:

1. Прикупљање, преглед и превод стручне литературе

За потребе пројекта анализирана је, преведена и адаптирана савремена стручна литература која се бави коцкањем код младих, зависношћу од интернета и злоупотребом психоактивних супстанци (ПАС). Референце обухватају радове еминентних домаћих и страних аутора, као и извештаје водећих институција попут Светске здравствене организације (СЗО), ЦДЦ-а, ESPAD-а и EMCDDA.

2. Организација манифестација и едукација помоћу едукативних средстава

Реализовано је укупно 7 едукација за 200 ученика , узраста 13–18 година, у основним и средњим школама на територији Града Новог Сада:

- ✓ ОШ „Свети Сава”
- ✓ Медицинска школа „7. април”
- ✓ Приватна медицинска школа „Хипократ”
- ✓ Гимназија „Смарт”

Након теоријског дела, спроведен је практични део на полигону. Коришћене су наочаре које симулирају утицај марихуане, ЛСД-а и алкохола, чиме су ученици директно увидели како супстанце нарушавају чула, моторичке и когнитивне способности.

3. Предавања за ученике и запослене

Предавања је држао проф. др Душан Чанковић, специјалиста социјалне медицине и шеф Одсека за здравствено васпитање Института за јавно здравље Војводине. Едукације су трајале један школски час и обухватиле су више одељења истовремено, уз коришћење мултимедијалних презентација.

5. Дигитална промоција и допуна интернет странице

Креиран је QR код који води директно до PDF формата агитке на сајту Института за јавно здравље Војводине.

За реализацију овог пројекта из буџета Града Новог Сада укупно је утрошено 238.690,24 динара.

3) У циљу повећања свести и знања младих о негативном утицају алкохола на моторички систем и перцепцију, реализован је пројекат Дома здравља „Нови Сад“ Нови Сад. „Схвати, реци не“.

У оквиру пројекта одржано је укупно 40 едукација ученика у следећим школама:

- ✓ Средња балетска школа
- ✓ Економска школа „Светозар Милетић“
- ✓ Ученици Средње школе „Бранково коло“

Централни део радионице чинио је посебно конструисан полигон са 5–6 једноставних препрека. Иако су задаци сами по себи лаки за извођење у трезном стању, коришћење „пијаних наочара” потпуно је изменило перцепцију ученика.

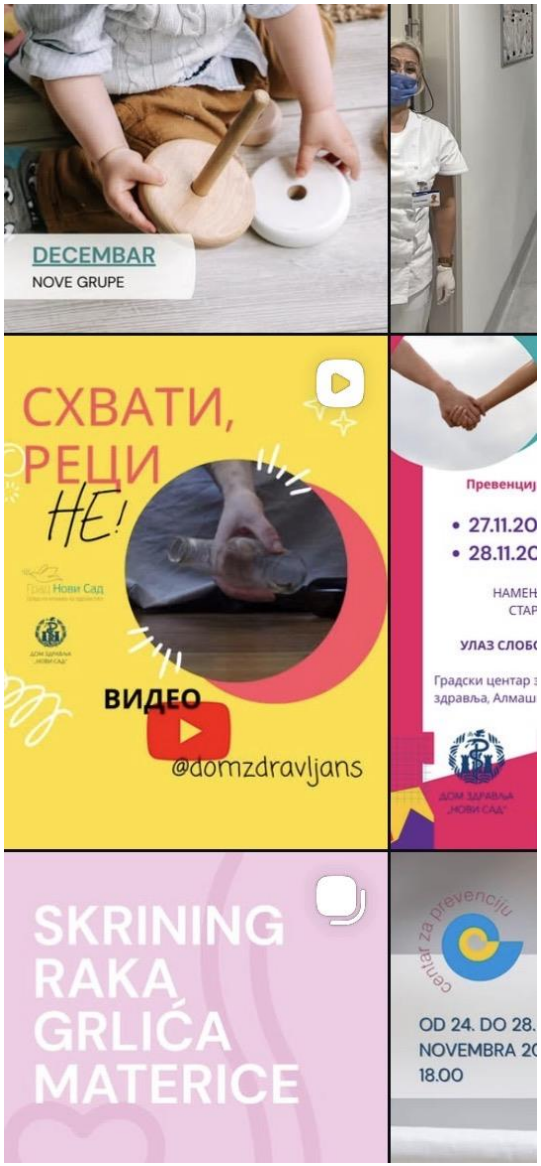
Ученици су имали прилику да самостално бирају степен симулиране опијености:

I. 0,6–0,8‰ (благи степен пијанства)
II. 0,8–1,5‰ (средњи степен пијанства)
III. 1,5–2,5‰ (тешки степен пијанства)

Стављањем наочара, ученици су се суочили са моменталним губитком координације. Како сами учесници, тако и посматрачи, јасно су увидели следеће негативне ефекте:

- Неспретност и отежано кретање кроз иначе једноставне препреке.
- Значајно дуже време потребно за доношење одлука и извршење покрета.
- Дезоријентација у простору и погрешна процена удаљености објеката.

За реализацију овог пројекта из буџета Града Новог Сада пренето је и укупно утрошено **213.295,00** динара

@domzdravljans

ПРОЈЕКТИ ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ ЗА 2025. ГОДИНУ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈУ УДРУЖЕЊА, ЗАДУЖБИНЕ И ФОНДАЦИЈЕ

Јавни конкурс за доделу средстава из буџета Града Новог Сада за реализацију пројеката превенције злоупотребе дрога за 2025. годину које реализују удружења, задужбине и фондације, био је намењен за финансирање:

1) пројеката промоције здравих стилова живота без патолошког коцкања, употребе дрога и алкохола

2) пројеката едукације о штетном утицају патолошког коцкања, употребе дрога и алкохола и превентивним мерама

3) пројеката превенције рецидива, штетних последица патолошког коцкања, коришћења дроге и алкохола и смањења штете

1) У циљу проширивања знања наставника и стручних сарадника о психоактивним супстанцама и повећања спремности да препознају проблеме ученика са поремећајем у понашању, Црвени крст крст Новог Сада - Градска организација је реализовао пројекат „Превенција злоупотребе психоактивних супстанци у основним школама за 2025. годину“. У оквиру пројекта је организован стручни скуп чији су реализатори били стручњаци који се баве проблемима наркоманије и употребом других психоактивних супстанци: стручњака са Медицинског факултета, Института за јавно здравље и Министарства просвете, наставници су проширили теоретска и практична знања о ПАС.

Просветни радници су често на првој линији сусрета са децом у кризи, али се суочавају са недостатком специфичних знања за адекватну реакцију. Овај скуп је директно одговорио на ту потребу, опремајући наставнике и стручне сараднике вештинама за рано препознавање проблема.

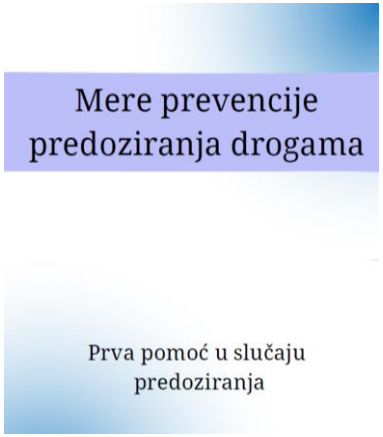
Постигнути су следећи резултати:

- ✓ Обучено је 25 просветних радника о раду са ученицима са поремећајима у понашању
- ✓ Просветним радницима је подељен наменски приручник који служи као директан водич у свакодневном раду са ученицима.
- ✓ Успостављена је чврста веза између школа и институција подршке, као што су Саветовалиште за младе и Дом здравља, чиме је омогућена бржа и ефикаснија интервенција.

За реализацију овог пројекта из буџета Града Новог Сада пренето је и укупно утрошено 441.000,00 динара.

2) Удружење „Епицентар НС“ за болести зависности реализовао је „Кампања – Мере превенције предозирања дроге“. Циљ пројекта био је пре свега брзо реаговање у тренутцима предозирања од дрога. Пројекат даје јасна упутства лаицима како да одрже особу у животу док хитна помоћ не стигне. Уместо осуде, пројекат промовише емпатију и медицински приступ у кризној ситуацији. Када се предозирање посматра као хитно медицинско стање, а не као "срамота", већа је шанса да ће очевици заиста позвати помоћ без страха од последица. Многи људи у критичној ситуацији паниче јер не знају шта да раде. Овај водич претвара пасивне посматраче у активне спасиоце који имају знање (нпр. како применити налоксон или поставити особу у бочни положај). Пројекат се не завршава само на првој помоћи; он нуди путању ка дугорочном опоравку (терапеути, центри), наглашавајући да је преживела особа вредна борбе. Овај пројекат је алат за преживљавање који који нуди конкретна решења тамо где су она најпотребнија – на терену.

У пројекат је била укључена и доктор специјалиста за болести зависности из Клиничког центра Војводине, чије мишљење и препоруке су представљене медијима, родитељима/старатељима и у образовању и здравственим радницима. За реализацију овог пројекта из буџета Града Новог Сада пренето је утрошено 152.244,29 динара.

3) Клуб лечених алкохоличара „Грбавица“ реализовао је пројекат „Грбавица“- Клуб лечених алкохоличара - СОС телефон 2024“.

Пројектне активности обухватале су дежурства у клубу 3 пута недељно од 16 до 19 часова. Ван тог времена била је укључена телефонска секретарица која је бележила позиве на фиксном телефону. Позиваоцима који су остављали контакт телефон, чланови клуба су узвраћали позиве и давали потребне информације и савете. Чланови су били доступни и на мобилном телефону и на мејл адреси клуба. Анализе рада волонтера су показале да се релативно мали број људи обраћа за помоћ, што указује на повећану друштвену прихватљивост алкохолизма.

За реализацију овог пројекта из буџета Града Новог Сада је укупно утрошено 51.756,33 динара.

4) У циљу да штићеници Центра Дуга који су смештени у Темерину могу да посећују мотивациони програм у Центру Дуга у Новом Саду, Удружење „Центар Дуга“ је реализовало Пројекат „Терцијална превенција рецидива међу особама са искуством коришћења дрога током боравка у програму опоравка“.

У центру у Темерину уређен је простор за најосетљивије групе корисника, појединце који су у првој фази (прилагођавање на живот у Центру), као и за особе које су у фази рецидива (бивши корисници Центра који су неуспешно започели живот после рехабилитације). Поред циља пружања помоћи и враћања здравом начину живота, у Центру Дуга у Новом Саду се одржавају и едукације које имају мотивациону фазу, а које су важне у процесу опоравка ПАС зависника.

У периоду од два месеца (новембар–децембар 2025. године) превезено 744 корисника ове заједнице, што говори о изузетно високом интензитету активности и обезбеђеном континуитету терапије. Програм није привремен, већ стална рутина за кориснике. Са 10 програма по учеснику и сталним групама (20-23 особе), пројекат пружа стабилан оквир који је кључан за спречавање рецидива. Поред групних терапија (преко 200 недељно), реализовано је 168 индивидуалних разговора. Ово омогућава да се сваки корисник посматра као лична прича, а вођење дневника помаже у праћењу унутрашњих промена које статистика не може да обухвати. Метод који такође заједници помаже јесте укључивање бивших зависника као ментора. Они су живи доказ да је опоравак могућ, што драстично повећава поверење корисника у програм.

За реализацију пројекта из буџета Града Новог Сада је утрошено 164.928,74 динара.

5) У циљу секундарне и терцијалне превенције, Удружење грађана „Земља живих“ реализовало је пројекат „Психо-социјална рехабилитација и ресоцијализација оболелих од болести зависности и њихових родитеља 2025.“.

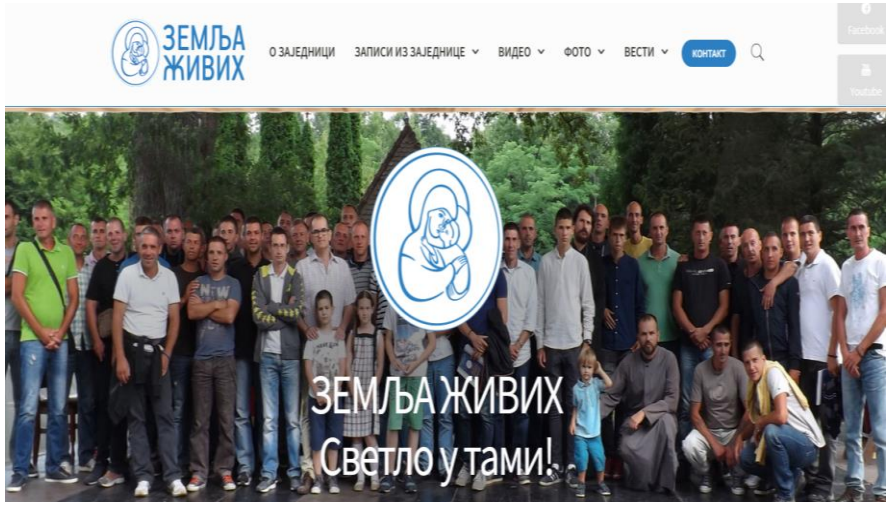
Пројектом су настављени родитељски састанци у којима је психолошкиња припремала родитеље бивших зависника за повратак зависника са рехабилитације. Заинтересовани бивши зависници су се окупљали једном месечно у циљу међусобне подршке, превенције рецидива, и помоћи у ресоцијализацији. Такође, одржани су састанци са родитељима чија се деца припремају за улазак у Заједницу и састанци са самим зависницима који се припремају за улазак у Заједницу.

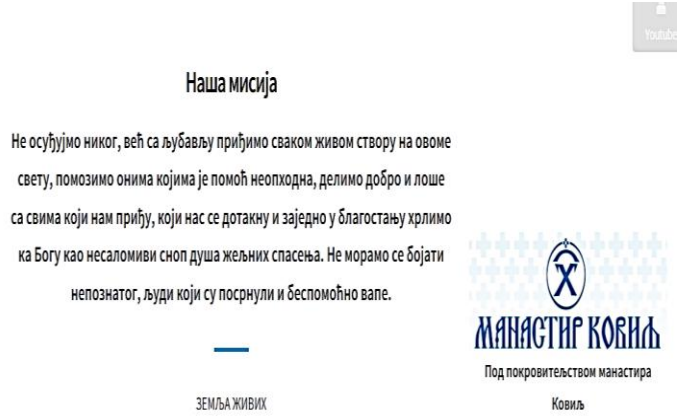
У циљу припреме родитеља за период који их чека након завршеног програма, одржани су састанци са родитељима чија су деца већ у Заједници. Рад са зависницима и њиховим родитељима реализован је и у току дежурстава, у оквиру којих су се свакодневно пружале информације о начину уласка у Заједницу, као и подстицајни разговори за улазак у канцеларији удружења у Новом Саду. У исто време, у канцеларији удружења, отворен је и телефон за саветодавне услуге.

У периоду од 1. новембра до 31. децембра, Удружење је пружило неколико видова помоћи, и то:

- ✓ 140 услуга родитељских састанака
- ✓ 60 услуга састанака са заинтересованим зависницима и њиховим родитељима
- ✓ 50 услуга обилазака бивших зависника терапијске заједнице
- ✓ 100 услуга дежурства како би Удружење могло да реагује у кризним ситуацијама

За реализацију овог пројекта из буџета Града Новог Сада пренето је 185.000,00 и укупно утрошено **185.345,06** динара.

ПРЕГЛЕД ПРЕНЕТИХ СРЕДСТАВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКАТА ПРОГРАМА ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ ЗА 2025. ГОДИНУ

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ ПРОЈЕКТА	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	ИЗНОС СРЕДСТАВА ИЗ БУЏЕТА ГРАДА
Универзитетски Клинички центар Војводине	„Унапређење знања о патолошком коцкању у образовном систему: наставак едукације просветних радника“	483.771,22
Институт за јавно здравље Војводине	„ПАС нису за нас у 2025. години – 9. део“	328.850,24
Дом здравља „Нови Сад“ Нови Сад	„Схвати, реци не“	213.295,00
	УКУПНО I	**1.025.916,46**

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ ПРОЈЕКТА	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	ИЗНОС СРЕДСТАВА ИЗ БУЏЕТА ГРАДА
Клуб лечених алкохоличара „Грбавица“	„Грбавица“- Клуб лечених алкохоличара- СОС телефон 2025.“	51.295,22
Удружење „Центар Дуга“	„Терцијална превенција рецидива међу особама са искуством коришћења дрога током боравка у програму опоравка“	169.400,00
Удружење грађана "ЗЕМЉА ЖИВИХ"	„Психо-социјална рехабилитација и ресоцијализација оболелих од болести зависности и њихових родитеља 2025.“	185.000,00
Црвени крст Новог Сада- Градска организација	„Превенција злоупотребе психоактивних супстанци у основним школама за 2025. годину“	441.000,00
Удружење „Епицентар НС“ за болести зависности	„Кампања – Мере превенције предозирања дроге“	152.500,00
	УКУПНО II	**999.195,22**

ПРЕДСЕДНИК

Проф. др Александра Дицков